

AKV-NYT

Læs mere om kampagnen og
forædlingsprocessen af nye
kartoffelsorter

Kampagnen

Af fabrikschef Niels P. Johansen

Kampagnen forløber planmæssigt, og vi er færdige med den ordinære kampagne inden jul. Dog er der til kampagnen 2022 lavet ekstretegninger samt et større udbyttet end forventet, hvorfor kampagnen ventes afsluttet den 8. januar med en produktion på 88.000 tons.

Fabrikken kører godt og har en driftsstabilitet på 99,3% samt en gennemsnitlig timekapacitet på 32 t/h. Det betyder, at vi har haft 4 uger med en ugeproduktion på over 5.000 tons. Et mål vi har kæmpet for at nå. I uge 41 slog vi AKV-rekord med en ugeproduktion på 5.149 tons stivelse.

Vi har i kampagnen brugt en del ekstra ressourcer på oplæring af nye operatører, således vi til kampagnen 2023 kan drifte under normale bemandsforhold. Dertil har vi i den sidste del af kampagnen arbejdet med at få klarlagt hvilke tiltag, der skal laves for at optimere processen yderligere. Dette er med fokus på kvalitet, kapacitet og energi.

Vi er som virksomhed blevet mere opmærksom på hvilke kvalitetsparametre, der er vigtige, og som gør AKV attraktiv som leverandør. Dette stiller naturligvis større krav til produktionen. Derfor har vi arbejdet med at få hævet viskositeten på det nye stivelses anlæg, således det gamle og nye anlæg ligger på niveau med hinanden. Dette er lykkedes, og vi har planlagt at investere i en permanent løs-

AKV er kommet godt fra start

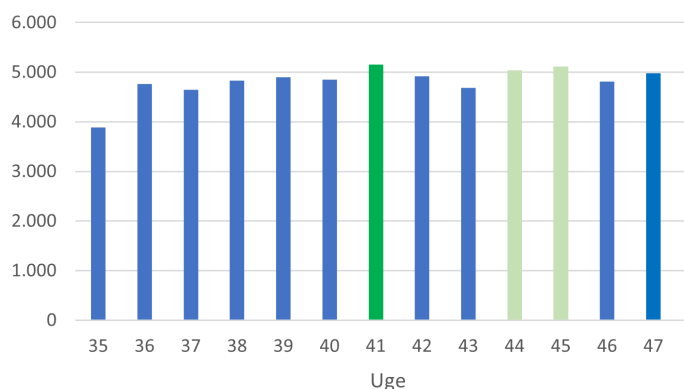
Af salgsdirektør Bjarne Larsen

Den 7. oktober lagde vi det mangeårige joint venture med Cargill bag os, og dermed står vi nu endelig selv for salget af al AKV's stivelse. Det er virkelig glædeligt, og timingen er god. I en periode med meget høje priser er det ekstra dejligt, at det kun kommer AKV's avlere til gode.

Med Cargill ude af billedet skal vi nu selv til også at sælge joint venturets produkter - altså kationisk stivelse samt produkterne fra Starchify.

Den kationiske stivelse sælges primært til papirindustrien, som i mange år har været presset af faldende afsætning. Derfor har vi overtaget en forretning, hvor kun ca. 1/3 af fabrikkens kapacitet udnyttes. I de sidste måneder op til skilsmisken mistede Cargill helt interessen for at indgå nye kontrakter, og afsætningen af kationisk stivelse bliver derfor lavere end normalt i 2023. Timingen kunne dog ikke have været bedre, for med de nuværende markedspriser på nativ stivelse får det ikke nogen økonomisk betydning. Dermed kan vi med sindsro bruge tiden op til 2024-forhandlinger til at genvinde vores position hos de mest interessante papirkunder.

Stivelsesproduktion

Oversigt over produktionen af stivelse

ning til kampagnen 2023. Et andet vigtigt kvalitetsparameter er mængden af beskadiget stivelse i vores færdigvareprodukt. Her har vi et af tørrerierne, der beskadiger stivelsen væsentlig mere end de to andre. Dette er en kendt problematik, men det har ikke før været en problemstilling ift. vores kunder. Temperaturen i tørreriet er den direkte årsag til beskadiget stivelse, og derfor har vi skruet temperaturen ned. Dette medfører en reduktion af kapacitet på tørreriet på ca. 15%. Vi laver en række tests for at undersøge, om vi kan reducere mængden af beskadiget stivelse uden at reducere kapaciteten.

Som bekendt lykkedes Cargill ikke med afsætningen af de mest værdiskabende produkter fra Starchify, de såkaldte "clean label" stivelser. Det bliver nu vores egen opgave på sigt at skabe en god forretning med denne type produkter.

Dermed er vi også begyndt på et helt nyt kapitel i AKV's historie, nemlig forædlet kartoffelstivelse til den globale fødevarerindustri. Det bliver et langt og sejt - men også meget perspektivrigt - træk. Det er en type forretning, som kræver en hel del arbejde, før de første resultater kommer, men vi føler os i salgssafdelingen godt forberedte, og glæder os til endelig at komme i gang efter de lange forhandlinger med Cargill.

På Starchify kan vi også producere en hel del simple samt nedtørrede nativ-produkter. Disse produkter solgte Cargill i stor stil, men desværre med en indtjening under nativ stivelse. Ved overtagelsen har vi derfor valgt kun at beholde den profitgivende del af den forretning, og vi har dermed helt bevidst valgt at reducere afsætningen, hvorfor vi ikke vil fortsætte salget af disse produkter.

I dette høstår står vi altså med mindre afsætning af kationisk stivelse og mindre afsætning af nedtørret nativ stivelse, som kombineret med en god høst og et pænt overgangslager betyder, at vi har rigeligt at gøre med at sælge, opsække og udlevere nativ stivelse. Det er ikke så skidt endda i den nuværende meget gunstige markedssituation, men man kan roligt sige, at vi får testet vores evner og kapacitet hele vejen rundt i AKV.

Markedssituationen for vores protein er også gunstig. Priserne er historisk høje, men afsætningen er en lille smule bagefter, da foderindustrien ganske enkelt ikke lige nu har brug for lige så meget kartof-

felprotein til den pressede danske griseindustri. Det får vi indhentet hos andre kunder senere på høståret.

Generelt for alle vores produkter er, at energiomkostningerne er væsentlige, men at der trods alt er rimeligt ro på energiområdet i øjeblikket. Samtidig er fragtomkostningerne til de fleste lande endelig kraftigt på vej nedad, og det har været tiltrængt. Samlet set er udsigten for den nære fremtid rigtig god for AKV, hvilket er glædeligt specielt i disse tider, hvor det er dyrt at være kartoffelavler med stigende omkostninger til bl.a. energi, gødning og læggekartofler.

AKV på distributørmesse i Paris. På billedet fra venstre er to repræsentanter fra Meelunie, salgsdirektør Bjarne Larsen og administrerende direktør Ronnie Bo Nielsen

Energisituation

Af administrerende direktør Ronnie Bo Nielsen

Energisituationen i Europa er på nuværende tidspunkt mindre kritisk end mange frygtede. Det forventes ikke, at der kommer mangel på naturgas i Europa, og priserne er begyndt at reflektere dette. Vi er dog ikke tilbage til en helt normal situation, da de fleste eksperter forsat spår en gasmangel til næste vinter. Det skyldes formodning om, at det ikke ser ud til at være muligt at fylde de europæiske lagre op inden næste vinter.

Derfor undersøger AKV forsat, om der skal investeres i alternative installationer, som gør det muligt at gennemføre kampagnen uden naturgas. Det er en større investering, og den skal holdes sammen med de mulige fordele, der kan hentes ved en sådan installation. Forventningen er, at AKV senest i Q1 2023 gennemfører en investering for at være klar til kampagnen 2023 såfremt, at

det besluttes, at investeringen bør gennemføres.

På strømsiden har der været fast forsyning gennem året, men prisen har været meget svingende, og på et markant højere niveau, end vi har set tidligere. Det betyder, at vores udgifter i forbindelse med strøm har været på et markant højere niveau i år. Heldigvis befinder vi os i et marked, hvor prisen på vores produkt er steget til et niveau, hvor de øget omkostninger til energi bliver kompenseret. Det betyder naturligvis, at den højere pris ikke udelukkende er profit for AKV, men samlet set er situationen forsat god for AKV.

Samlet forventer vi markant højere energiforbrug i år, men forventer forsat ingen problemer med leveringen af naturgas. Største udfordring bliver leveringen af naturgas næste vinter.

Forædling af nye kartoffelsorter

Af forsøgsleder Claus Nielsen

AKV's Agro afdeling startede tilbage i 2004 med hobbyforædling i samarbejde med det hollandske læggekartoffelfirma AGRICO, hvis sorter AKV også repræsenterer i Danmark. AGRICO er de førende inden for skimmelresistente spisekartofler, og med deres viden og adgang til gamle vilde sorter med skimmelresistens blev der startet et samarbejde om at få lavet stivelsesorter med skimmelresistens.

AKV bestiller hvert år 6.000 nye kloner/sorter, og der er ikke 2 kloner, der er ens, så hver klon har mulighed for at blive til en ny sort. De 6.000 kloner er fordelt på ca. 10 krydsningslinjer/forskellige krydsningspartner. Vi synes, det er meget at holde styr på, men i forhold til den mængde AGRICO hvert år producerer, er det bare en lille dråbe i havet. Der bliver ved AGRICO hvert år lavet 1 mil. nye krydsninger fordelt på 500 krydsningslinjer. Som forædlere er vi derfor en meget lille brik i det store forædlingsarbejde af nye sorter.

Ser vi udelukkende på forædling af stivelseskartofler, er 6.000 nye kloner en stor andel af de 15.000 stivelseskrydsninger AGRICO producerer hvert år, hvilket gør, at AKV er den største hobbyforædler, de har inden for stivelseskartofler.

Forædlingsstrategien, vi har valgt, er at finde nye sorter med meget høj skimmelresistens. Da skimmelresistens er vores største kriterie for udvælgelse, bliver vores forædlingsmark ikke behandlet mod skimmel. Derved kan vi se hvilke sorter, der har stor resistens og ikke får skimmel. Det er kun kloner uden skimmelangreb, vi håndopgraver til høst og laver knoldbedømmelser på. Når 1 års udvælgelse er færdig, har vi reduceret til 500-600 stk. Hver klon får et unikt nr., som følger den, så det altid er muligt at finde krydsningsparter og resultater/egenskaber for hver klon.

År 2 bliver der lagt 6 knolde fra hver klon i vores forædlingsmark, hvor vi igen kan lave udvælgelse på skimmelresistensen. Ved høst laver vi en udvælgelse på baggrund af knoldkvaliteten og udbytte på forsøgsoptageren. Nu har vi reduceret antallet til 130-160 stk.

År 3 har vi så mange knolde af hver klon, at vi kan lægge 16 knolde i forædlingsmarken til yderlig opformering, og 16 knolde som en udbytteparcel i vores forsøgsmark i Try. Det er her vi første gang har mulighed for at måle klonens stivelsesindhold. I år 3 laver vi den største udvælgelse ud fra stivelsesudbyttet, og ender med at beholde 40-50 stk. Efter år 3 sender vi opformeringsmateriale retur til AGRICO, hvor klonen så indgår i deres afprøvningsprogram.

Afprøvningsprogrammet forløber over 6 år. Der bliver afprøvet i flere lande, så der bliver testet under mange forskellige vækstbetingelser. Det er altså kun de mest lovende kloner, der efter de 6 år sendes videre til afprøvning for optagelse på den europæiske sortliste. I bedste fald går der kun 2 år med denne afprøvning, hvorefter man så må kalde det en sort og give den navn.

Fra man har lavet krydsning, og til man har en sort, er der nu i bedste fald kun gået 12 år. Nu skal sorten sættes i produktion ved læggekartoffelavlerner. Efter 3-5 år begynder der at være mængde til, at sorten kan sælges til dyrkning af kartoffelstivelse. Så fra frø til stivelse er der gået minimum 14 år.

AKV fik Nofy på sortlisten i 2017, og Fyone er kommet med i år. De to første sorter har kun et enkelt gen for skimmelresistens, men i fremtidens kloner er der mulighed for 2 eller flere resistensgener. Så vi håber, at vi ser ind i en lovende fremtid med flere nye sorter på listen.

Lægning i forædlingsmarken

Fyone - ny sort fra AKV

Af Agrochef Henrik Pedersen

AKV har nu to sorter på EU's sortsliste, idet Fyone kom med i foråret 2022 som den anden sort på listen, hvor Nofy var i forvejen. Fyone er en sort, der kombinerer høj skimmelresistens med et højt udbytte.

Skimmelresistens

Især skimmelresistensen er det interessante lige nu. Der er opstået en ny skimmelrace i Danmark, som er resistent mod midlet Revus, hvilket gør, at skimmelbekæmpelse de kommende år bliver en udfordring. Et vigtigt led i at holde styr på skimmelen vil være, at der bliver en større udbredelse af sorter, der skal behandles mindre mod skimmel. Vi har Nofy, som kan behandles lidt mindre end standard, men Fyone har en væsentlig stærkere skimmelresistens, og kan derfor behandles markant mindre.

I forsøgene i 2022 kom der ikke skimmel i Fyone selv i ubehandlede parceller, og der var ikke merudbytte for skimmelbehandling. For sæsonen 2023 anbefaler vi 4 behandlinger mod skimmel, som udføres sammen med bladpletbehandlingerne. Disse behandlinger laves for at mindske risiko for, at der kommer nye skimmelracer, der kan angribe Fyone.

Dyrkning i praksis

Sorten har været dyrket i praksis på et par lokaliteter et par år. Jan Just Olesen, Hjallerup, er en de avlere, der har prøvet at dyrke Fyone i 2021 med 1 ha og i 2022 med 5 ha. Om denne erfaring siger han:

"Fyone virker som en meget robust sort. Jeg kan ikke vande, og resultaterne i begge år var meget positive. I 2022 høstede jeg ca. 500 tdr/ha med 20% stivelse, hvilket var på niveau med udbytterne i Kuras. Jeg fandt ikke skimmel i marken, selvom jeg kun behandlede 3 gange mod skimmel. Fyone er en sen sort, og den holder sig grøn til ind i oktober. I min kartoffelavl er jeg afhængig af at leje jord, og dette er nogle gange mindre arealer eller marker med afstand til min ejendom. Her er det

Henrik Pedersen får overrakt statuette for Fyone ved AGRICO's årlige kartoffelsamling i november

en stor fordel kun at skulle behandle få gange mod skimmel, og det er på disse arealer, jeg primært vil anvende Fyone."

Egenskaber

Udbyttet i Fyone er over udbyttet i Kuras. Det viser forsøg i flere år både på den lette jrb1 jord i Midtjylland og på Nordjysk sandjord ved Dronninglund. Erfaring tyder på, at sorten også klarer sig godt under uvandede forhold. Stivelsesprocenten er middel, og udover en særdeles høj skimmelresistens har Fyone resistens mod den almindelige kartoffelbrok type 1. Skal der nævnes svagheder ved Fyone, så kan den danne hule knolde, og den er langsom til at blive skindfast. Det sidste betyder, at den formodes at være mindre egnet til lagring i hus, hvor tørring kan tage for lang tid. Fyone har et relativt lavt N-behov.

Fyone i blomst

AKV overtager joint ventures aktiviteter

Af administrerende direktør Ronnie Bo Nielsen

Velkomstsiltet ved vejen er skiftet ud

På en ekstraordinær generalforsamling afholdt den 25. februar 2019 blev det besluttet, at AKV selv skulle sælge nativ stivelse i det omfang, det kunne forhandles på plads med Cargill. En ny kontrakt mellem AKV og Cargill blev forhandlet på plads til godkendelse af bestyrelsen den 5. juni 2019. Hovedformålene i denne aftale var, at AKV selv skulle sælge nativ stivelse som konsekvens af den større produktion efter produktionsudvidelsen også etableret i 2019.

I takt med, at AKV etablerede egen salgsafdeling, stod det klart, at det store fokus på kartoffelstivelse gav et øget overskud til AKV i forhold til, hvad tilsvarende kunne opnås fra Cargills salgsorganisation. Dertil kom, at salg af produkter fra Starchify ikke levede op til de budgetterede resultater. Bestyrelsen begyndte i den sammenhæng at undersøge muligheden for at overtage mere salg selv eller et stop af samarbejdet med Cargill.

Undersøgelserne kulminerede i, at der blev sendt et forslag til Cargill, hvor AKV overtog alle kommercielle aktiviteter, som fremover ville blive et rent AKV-anliggende. AKV tilbød at købe Cargill ud af samarbejdet. Det blev startskuddet til en meget langtrukken forhandling med tilhørende jurist- og revisoraktiviteter. Efter 2 år var der stadig ikke forhandlet en løsning på plads, og det fælles joint venture selskab havde en meget alvorlig økonomisk situation på daværende tidspunkt.

På baggrund af den alvorlige økonomiske situation

intensiverede parterne fra starten af 2022 forsøgene på at opnå en fælles løsning. Det tog mange måneder og en del fejlede forsøg at komme frem til en aftale. I september 2022 endte det med, at parterne blev enige og underskrev en aftale med virkning fra start oktober 2022.

Det forlig, som er opnået, giver al kontrol tilbage til AKV. Næste store opgave for AKV er derfor at løse de kommercielle udfordringer på de områder, hvor Cargill tidligere har solgt produkterne. AKV er allerede i gang, men der forventes en mindre nedgang i det første år, hvorefter det ventes, at den kationiske stivelse vender tilbage på et niveau som de sidste par år. Dertil forventes det, at der kan laves et bedre salg af "clean label" stivelser på sigt, mens der vil være markant mindre fokus på de produkter, som ikke giver merindtjening.

Med alle aktiver og fuld kontrol skal AKV nu have lagt næste skridt til et selvstændigt og vigtigt endnu mere værdiskabende selskab. AKV's ledelse har under hele forløbet været i tæt dialog med relevante interessenter, og de første 2 måneder som selvstændig virksomhed har været travle men gode.

Det har givet ekstra aktivitet for AKV at overtage joint venture selskabet, og mange steder skal der laves om i tidligere arbejdsgange og organiseringer. En af konsekvenserne er, at der er etableret et datterselskab under AKV til at håndtere de tidligere aktiviteter i joint venture selskabet.

Ikke to dage er ens

Af direktionssekretær Marlene Harbo

På AKV har vi vores tekniske afdeling, som bl.a. består af smede samt elektrikere. De sørger for vedligeholdelse af anlægene. "Vi kommer rundt i alle afdelinger og har med alle at gøre. Vi vedligeholder anlæg, klarer nedbrud, udføre akutreparationer og sørge for indkøb til vedligeholdelse og lager."

Hertil tilføjer en anden: "Vi holder hjulene i gang både i forhold til drift, vedligeholdelse og udvikling. Vi skal hele tiden være omstillingsparate. Ikke to dage er ens." Det er også teknisk afdeling, der hjælper til med mindre opgaver såsom at servicere en kartoffeloptager eller lignende.

Teknisk afdeling har hele året vagt, hvorfor de står til rådighed på fabrikken 24 timer i døgnet.

Ifølge dem selv er nøglen til en god teknisk afdeling samarbejde. "En person kan ikke det hele, så vi skal hjælpe hinanden. Får vi en opgave, er vi gode til at løse opgaven i fællesskab. Vi er en enhed".

Udover samarbejde er det også vigtigt at få en god start på opgaven. "Det er vigtigt at komme med en positiv stemning. Det betyder meget. Er vi ikke positive, så får vi ikke alt den information, vi skal

På rengøringsdage er der tid til at få serviceret dele af anlægget

bruge for at løse opgaven, og så kan vi få en forkeret start på opgaven". Hertil tilføjes der: "Det er essentielt, at vi lytter til vores kolleger, når de forklarer problemet, og herefter tager vi en god dialog om opgaven".

I takt med at fabrikkens kapacitet vokser, så vokser teknisk afdeling også. "Der er kommet mere vedligeholdelse de sidste 5 år. Opgaverne er det samme, men der er kommet flere". En anden tilføjer: "Vi får en del udkald også uden for kampagnen. Det kan f.eks. være fra pakkeriet eller Starchify, som kører hele året rundt." I takt med de øgede opgaver blev der i foråret ansat to ekstra smede til teamet, således de nu er syv smede.

Opsummerende bliver teknisk afdeling kort forklaret således: "Det er os der skal løse problemet, lige meget hvad der er, så er det os folk kommer til. I det overordnede billede er det os, der servicerer alle afdelinger i virksomheden".

Altid godt at få et ekstra sæt øjne på opgaven

Kalender

Af direktionssekretær Marlene Harbo

Torsdag den 26. januar 2023

Tirsdag den 31. januar 2023 kl. 09.00

Torsdag den 15. juni 2023 kl. 13.00

Dansk Kartoffel Generalforsamling

Avlermøde

Generalforsamling

ADMIN. & PRODUKTION

GRAVSHOLTVEJ 92
9310 VODSKOV

SALG

AGRO FOOD PARK 13
8200 AARHUS N

TLF
MAIL
WEB

+45 96 38 94 20
AKV@AKV.DK
WWW.AKV.DK